

الحمد لله
الرحمن الرحيم

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی اردبیل
دانشکده پرستاری مامایی

پایان نامه

دوره کارشناسی ارشد در رشته پرستاری
گرایش مراقبت های ویژه

عنوان

بررسی ارتباط خودکارآمدی مادران با کنترل آسم در کودکان مراجعه کننده به مرکز آموزشی -
درمانی بوعلی اردبیل 1397

استاد راهنما

دکتر بهروز دادخواه

استاد مشاور

دکتر ناصر مظفری

استاد مشاور آمار

سهراب ایرانپور

نگارنده

عدیله عالی

شماره پایان نامه : 26

زمستان 1397

تقدیم به

روح بزرگ پدر و مادر عزیزم، بزرگوارانی که الفبای زندگی را به من آموختند.

همسر مهربان، بلند تکیه گاهم، که همواره حامی و همراهم است

فرزندان دلبندم که در طی طریق یارم بودند

تقدیم به

آنانی که به من آموختند و مرا در طلب علم یاری نمودند

و تقدیم به

تمام اساتید و دانشجویان و پرسنل بزرگواری که حرفه مقدس پرستاری و عشق به

انسانها را از آنان آموختم

تشکر و قدردانی

شکر و سپاس خدای منان را که بزرگترین حامی من ، که آموختن را نعمتی لحظه لحظه برای بنده ساخت ، تا بیاموزم آنچه را که نمی دانم و شکر کنم آنچه را که بدست آوردم.

صمیمانه ترین سپاس و قدر دانی از استاد راهنمای گرامیم جناب آقای دکتر "بهروز دادخواه" که همواره در طول تحصیل متحمل زحماتم بودند و تکیه گاه من در مواجهه با مشکلات و وجودشان مایه دلگرمی من می باشد.

قدردانی از استاد مشاور گرامی جناب آقای دکتر "ناصر مظفری" و جناب آقای سهراب ایرانی پور که با مشاوره های کارساز خودشان این پایان نامه را بارور ساختند.

و سپاس و قدردانی از پرسنل پرستاری بخش یک کودکان مرکز آموزشی و درمانی بوعلی و از کادر محترم بخش اسپیرومتری کلینیک تخصصی کوثر، خانم وطن خواه که در انجام این پژوهش با همکاری خود مرا یاری نمودند کمال تشکر را دارم.

چکیده

سابقه و هدف: آسم یکی از شایعترین بیماریهای مزمن دوران کودکی و اولین علل پذیرش کودکان در اورژانس و بستری شدن آنها می باشد. خانواده ها بخصوص مادران در بهبود کودک مبتلا به آسم نقش اساسی دارند و خودکارآمدی بالای مادران با بهبود کنترل علائم آسم همراه است، لذا این مطالعه با هدف بررسی ارتباط خود کارآمدی مادران با کنترل آسم در کودکان مراجعه کننده به مرکز آموزشی درمانی بوعلی اردبیل انجام گرفت.

مواد و روش ها: این مطالعه از نوع توصیفی همبستگی است که بروی کلیه کودکان مبتلا به آسم (6 تا 11 سال) مراجعه کننده به مرکز بوعلی وکلینیک فوق تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل به روش نمونه گیری غیر تصادفی و در دسترس و مبتنی بر هدف بوده و در سال 1397 انجام گرفت. ابزار مطالعه جهت گردآوری داده ها پرسشنامه سه قسمتی شامل مشخصات دموگرافیک، پرسشنامه کنترل آسم و پرسشنامه خودکارآمدی مادران بود. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار آماری spss18 و روشهای آمار توصیفی و آمار تحلیلی انجام شد.

یافته ها: نتایج مطالعه نشان داد که بین خودکارآمدی مادران و کنترل علائم آسم ارتباط معنی داری وجود دارد ($P<0/001$)، یعنی هرچه خودکارآمدی مادران بالاتر و مطلوب تر بوده شدت علائم کمتر و کنترل آسم بهتر بوده است. همچنین بین خودکارآمدی مادران با سطح تحصیلات، شغل مادر، سابقه و تعداد دفعات بستری کودک و منبع کسب آموزش توسط وی ارتباط آماری معنی داری وجود داشت ($P<0/001$).

نتیجه گیری: یافته های مطالعه حاضر بیانگر تاثیر مهم و مثبت بالا بودن خودکارآمدی مادران در بهبود و کنترل علائم بیماری آسم بود، لذا بر آموزش های خانواده محور و افزایش خودکارآمدی مادران در راستای بهبود کنترل علائم آسم تاکید می شود.

واژگان کلیدی: خودکارآمدی؛ آسم؛ مادر؛ کودک

فهرست مطالب

فصل اول مقدمه و بیان مسئله	1
2-1. بیان مسئله و ضرورت اجرای طرح	Error! Bookmark not defined.
3-1. تعریف واژه های اختصاصی	Error! Bookmark not defined.
4-1. اهداف پژوهش	Error! Bookmark not defined.
1-4-1. هدف کلی	Error! Bookmark not defined.
2-4-1. اهداف ویژه	Error! Bookmark not defined.
3-4-1. هدف کاربردی	Error! Bookmark not defined.
5-1. سؤالات پژوهش	Error! Bookmark not defined.
فصل دوم مبانی نظری و پیشینه تحقیق	Error! Bookmark not defined.
1-2. مقدمه	Error! Bookmark not defined.
2-2. مرور نظری	Error! Bookmark not defined.
3-2. آسم	Error! Bookmark not defined.
4-2. پیشینه تاریخی	Error! Bookmark not defined.
1-4-2. مروری بر مطالعات خارجی	Error! Bookmark not defined.
2-4-2. مروری بر مطالعات ایران	Error! Bookmark not defined.
فصل سوم مواد و روش تحقیق	Error! Bookmark not defined.
1-3. مقدمه	Error! Bookmark not defined.
2-3. نوع پژوهش	Error! Bookmark not defined.
1-2-3. روش پژوهش	Error! Bookmark not defined.
2-2-3. جمعیت مورد مطالعه (جامعه مورد پژوهش)	Error! Bookmark not defined.
3-2-3. محیط پژوهش	Error! Bookmark not defined.
ابزار گردآوری دادهها	Error! Bookmark not defined.
3-3. روش کار	Error! Bookmark not defined.
فصل چهارم یافته های پژوهش	Error! Bookmark not defined.
1-4. مقدمه	Error! Bookmark not defined.
2-4. تحلیل مشخصات فردی و اجتماعی شرکت کنندگان در پژوهش	Error! Bookmark not defined.
فهرست منابع	Error! Bookmark not defined.

فهرست جداول

- جدول 2-1- تشخیص‌های افتراقی آسم در بالغین نوجوانان و کودکان 6 سال و بالاتر..... 43
- جدول 4-1- توزیع فراوانی برخی خصوصیات دموگرافیکی نمونه‌های مورد مطالعه..... 66
- جدول شماره 4-2- توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر حسب جنسیت کودک..... 66
- جدول شماره 4-3- توزیع فراوانی نمونه‌ها بر حسب مدرک تحصیلی..... 67
- جدول شماره 4-4- توزیع فراوانی نمونه‌ها بر حسب شغل مادر..... 67
- جدول شماره 4-5- توزیع فراوانی مادران غیر خانه دار بر حسب شیفت کاری مادر..... 68
- جدول شماره 4-6- توزیع فراوانی نمونه‌ها بر حسب سابقه مصرف سیگار در خانواده..... 68
- جدول شماره 4-7- توزیع فراوانی نمونه‌ها بر حسب سابقه بستری کودکان..... 69
- جدول شماره 4-8- توزیع فراوانی نمونه‌ها بر حسب دفعات بستری..... 69
- جدول شماره 4-9- توزیع فراوانی نمونه‌ها بر حسب استفاده از اسپری تنفسی..... 70
- جدول شماره 4-10- توزیع فراوانی نمونه‌ها بر حسب استفاده از دمیار..... 70
- جدول شماره 4-11- توزیع فراوانی نمونه‌ها بر حسب آموزش مادران..... 71
- جدول شماره 4-12- توزیع فراوانی نمونه‌ها بر حسب منبع آموزش..... 71
- جدول شماره 4-13- توزیع فراوانی نمونه‌ها بر حسب داروهای مصرفی..... 72
- جدول شماره 4-14- وضعیت خودکارآمدی مادران دارای کودک مبتلا به آسم..... 73
- جدول شماره 4-15- ارتباط خود کار آمدی نمونه‌ها با متغیرهای دموگرافیک..... 73
- جدول شماره 4-16- ارتباط علایم آسم کودکان با متغیرهای دموگرافیک..... 74
- جدول شماره 4-17- توزیع فراوانی وضعیت خودکارآمدی مادران بر حسب جنسیت کودک..... 74
- جدول شماره 4-18- توزیع فراوانی وضعیت خودکارآمدی مادران بر حسب سطح تحصیلات مادران..... 75
- جدول شماره 4-19- توزیع فراوانی وضعیت خودکارآمدی مادران بر حسب نوع شغل..... 76
- جدول شماره 4-20- توزیع خود کار آمدی مادران بر حسب سابقه مصرف سیگار..... 76
- جدول شماره 4-21- توزیع فراوانی وضعیت خودکارآمدی مادران بر حسب سابقه بستری کودکان... 77
- جدول شماره 4-22- توزیع فراوانی وضعیت خودکارآمدی مادران بر حسب دفعات بستری کودکان.. 77
- جدول شماره 4-23- توزیع فراوانی وضعیت خودکارآمدی مادران بر حسب سابقه مصرف اسپری کودکان..... 78
- جدول شماره 4-24- توزیع فراوانی وضعیت خودکارآمدی مادران بر حسب سابقه استفاده از دمیار.... 78

- جدول شماره 4-25- توزیع خود کار آمدی مادران بر حسب آموزش.....79
- جدول شماره 4-26- توزیع فراوانی وضعیت خودکارآمدی مادران آموزش دیده بر حسب منبع آموزش
.....79
- جدول 4-27- توزیع فراوانی علایم آسم در نمونه های مورد مطالعه.....80
- جدول 4-28- ارتباط بین خودکارآمدی مادران با ابعاد کنترل آسم در کودکان مبتلا به آسم.....80
- جدول شماره 4-29- ارتباط بیدار شدن شبانه با خودکارآمدی مادران.....81
- جدول شماره 4-30- ارتباط شدت علایم صبحگاهی با خودکارآمدی مادران.....82
- جدول شماره 4-31- ارتباط محدودیت فعالیت کودکان مبتلا به آسم با خودکارآمدی مادران.....83
- جدول شماره 4-32- ارتباط علایم کوتاهی تنفس با خودکارآمدی مادران.....83
- جدول شماره 4-33- ارتباط علایم ویزینگ با خودکارآمدی مادران.....84
- جدول شماره 4-34- استفاده اسپری تنفسی چند پاف در هفته با خودکارآمدی مادران.....85
- جدول 4-35 - ارتباط FEV1 با خودکارآمدی مادران.....85
- جدول شماره 4-36-توزیع فراوانی وضعیت کنترل آسم کودک.....86
- جدول شماره 4-37- توزیع فراوانی وضعیت کنترل آسم کودک بر حسب جنسیت کودک.....86
- جدول شماره 5-38-توزیع فراوانی وضعیت کنترل آسم کودک بر حسب تحصیلات مادر.....87
- جدول شماره 4-39-توزیع فراوانی وضعیت کنترل آسم کودک بر حسب شغل مادر.....88
- جدول شماره 4-40- توزیع فراوانی وضعیت کنترل آسم کودک بر حسب سابقه مصرف سیگار در
خانواده.....88
- جدول شماره 4-41- توزیع فراوانی وضعیت کنترل آسم کودک بر حسب سابقه بستری.....89
- جدول شماره 4-42- توزیع فراوانی وضعیت کنترل آسم کودک بر حسب دفعات بستری.....89
- جدول شماره 4-43- توزیع فراوانی و وضعیت کنترل آسم کودک بر حسب سابقه مصرف اسپری تنفسی
.....90
- جدول شماره 4-44- توزیع فراوانی وضعیت کنترل آسم کودک بر حسب سابقه استفاده از دمیار.....90
- جدول شماره 4-45- توزیع فراوانی وضعیت کنترل آسم کودک بر حسب آموزش مادر.....91
- جدول شماره 4-46- توزیع فراوانی و وضعیت کنترل آسم کودک بر حسب منبع آموزش مادر.....91
- جدول شماره 4-47- نسبت شانس و فاصله اطمینان 95٪ برای کنترل آسم در لایه های خودکارآمدی در
افراد مورد بررسی.....92
- جدول شماره 4-48- ارتباط بین وضعیت خودکارآمدی مادران و کنترل آسم کودکان.....93

فهرست شکل‌ها

شکل 1-1- راهنمای ملی آسم ..... **Error! Bookmark not defined.**

